

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallennettu versio.
Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat
saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Melamies, I. 2019. Elonkorjuu. Poromies. 86 (1), 22-23.

Syväjärven erotuksessa yhteistyö pelaa.

ELONKORJUU

Teksti ja kuvat Iida Melamies

Pitkä syksy erotuskiireineen on takana, nyt on aika katsoa mitä opimme siitä.

Yhdessä eloa -hanketiimi kiersi syksyn ja alkutalven aikana hankepaliskuntien (Oraniemi, Palojärvi, Salla ja Syväjärvi) poroerotuksissa, joissa seurattiin töiden etenemistä ja sujumista nimenomaan poronhoitajien työhyvinvoinnin kannalta. Vierailuilta keräsimme mukaamme paljon hyviä työkäytäntöjä, joista osan tarjoamme nyt tuoreeltaan erotuskauden päätteeksi.

Ennakkotyöt

Itse erotuspäivä on pitkän työrupeaman kohokohta ja vaatii toteutuakseen valtavan määrän valmisteluita ja työtä. Ettoporukan kokoamisesta ja töiden johtamisesta vastaa yleensä työnjohtaja, mutta eri paliskunnissa on tästä erilaisia käytäntöjä. Toisessa paikassa luotetaan ihmisten osaavan automaattisesti tulla paikalle oikeaan aikaan, toisessa paikassa töistä tiedotetaan esimerkiksi whatsapp-viestiryhmässä. Työvoiman riittävyys voi nykyään olla ajankohdasta riippuen haastavaa. Kannustamekin työnjohtajia aktiivisesti käyttämään eri viestintäkeinoja ja sopimaan asioista etukäteen työpo-

rukan kanssa. Hyvä olisi pitää yhteyttä myös muihin paliskunnan työnjohtajiin, jotta päällekkäisyyksiltä välttyttäisiin.

Ennen erotuksia tulisi varmistaa, että aidat ovat asianmukaisessa kunnossa ja toimivat. Muun muassa rehdot, lunkat ja kirkun pohja pitäisi huolehtia ajoissa kuntoon. Aitojen hyvä kunto on tärkeää sekä ihmisten että porojen turvallisuuden kannalta. Erotuksia ajatellen tulisi kiinnittää erityisesti huomiota lukumiehen ja teuraskirjanpitäjän asianmukaisiin paikkoihin. Heidän on hyvä olla pois porojen jaloista, esimerkiksi aidan päällä tai karsinassa. Kirjanpitäjillä tulisi olla näköyhteys vedettäviin poroihin. Poromäärän ollessa suuri, voi syntyä monia vaaratilanteita, jos kirjanpitäjät ovat porojen seassa kirkunsa.

Ennen erotusta on paljon myös muita ennakkotöitä. Muun muassa osakkaille erotuksesta ilmoittaminen, teurastamon valmistelu nylkyä varten, teuraskuljetuksen sekä eläinlääkärin tilaaminen ja naapuripaliskuntien tiedottaminen kuuluvat valmistelutöihin. Paliskunnissa nämä tehtävät kasaantuvat monesti muutaman tai pahimmassa tapauksessa yhden

henkilön hartioille. Varsinkin kiireimpään ettoaikaan tämä yhtälö voi olla erittäin kuormittava ja paliskunnissa olisikin hyvä puhua olisiko näitä töitä mahdollista jakaa useammalle ihmiselle.

Erotuksessa

Varsinaisena erotuspäivänä aidoille saapuu paljon sekä poroväkeä että vierailijoita. Työnjohtajan tai poroisännän olisi tärkeää ennen vetoa lyhyesti ohjeistaa erotusväkeä töiden kulusta: mihin teuraat ja eloporot vedetään sekä missä järjestyksessä porot vedetään. Esimerkiksi rykimäaikaan hirvaat tulisi jo työturvallisuuden vuoksi ottaa kiinni ja loislääkitä pääaidassa eikä kirnussa. Jos hirvaita otetaan kiinni kirnussa, tulee ne ottaa kiinni ennen muita poroja vahinkojen välttämiseksi. Paikallaan olisi myös lukumiehen työn helpottamiseksi kerrata miten luettavat porot annetaan ylös. Jämäkän ohjeistuksen ansiosta työt sujuvat joutuisammin. Eläinlääkärin työn turvaamiseksi poroa täytyy lääkityspaikalla pitää hyvin kiinni, ettei poro pääse pyörimään ja telomaan lääkäriä. Yhdessä porojen käsittely onkin turvallisempaa sekä itselle että muille erotuksessa oleville.

Jälkipyykki

Kaikki ei hyvistä valmisteluista huolimatta mene aina kuten elokuvissa. Erotuksen jälkeen tai viimeistään kiireisimmän erotusrupeaman jälkeen olisi hyvä käydä töiden kulkua yhdessä työporukoissa läpi. Näihin asioihin olisi hyvä palata myöhemmin myös paliskunnan yleisessä kokouksessa. Virheistä pitäisi ottaa opiksi, ettei aina tarvitsisi lyödä päätään sen liian matalaksi jääneen lunkan ylälauta. Hankepaliskunnissa työt sujuivat hienosti ja opimme erotuksista paljon. Omalle tekemiselleen sokeutuu helposti ja kaikista parasta olisi, jos jokainen pääsisi joskus käymään muuallakin katsomassa töitä.

Projektisuunnittelija Iida Melamies työskentelee Lapin ammattikorkeakoulussa Yhdessä eloa - paliskunnan kehittäminen verkosto-organisaationa -hankkeessa. Se on Lapin ammattikorkeakoulun toteuttama paliskuntien työtä kehittävä hanke, jonka tavoitteena on parantaa poronhoitajien työhyvinvointia sekä työturvallisuutta.

Oraniemen erotuksen teuraspiltausta.